

Vårt grumliga arv

Reaktionens vindar blåser. Klyftorna mellan de som äger och de som inte äger ökar allt snabbare. Vår konsumtion exploderar samtidigt som vi sänder ungdomar som flytt död och förföljelse tillbaka till Afghanistan. Varför reagerar så få?

Kanske är humanitet och tron på människors lika värde bara en tillfällig trend. Det var inte länge sedan sådana värderingar inte var de gängse.

Sverige blev en demokrati för mindre än hundra år sedan. Innan saknade kvinnor rösträtt och rikemän hade fyrtio gånger fler röster än fattiga män.

Jag gick i skolan på 1940- och 50-talen. Vilka värderingar präntades in i oss? Vi hade morgonbön varje dag. Utöver att rabbla psalmverser fick vi lära oss att tro på en allsmäktig gud, de dödas uppståndelse och ett evigt liv. Först 1952 fick vi gå ur svenska statskyrkan.

I svenska läste vi Tegnér "Folk som ärvt hjältars land och deras dygder glömmar" och "Fänriks Ståls sägner" – en hyllning till tapperheten i krig. Till exempel Kulneff som "kysste och slog ihjäl med samma varma själ". I *Folkskolans läsebok* mötte vi en idyll med bara rågblonda barn. Svarta, gula och araber förekom inte.

I historieundervisningen gällde årtal och hjältar. Vi lärde oss alla fältslag från Salamis och Hastings till Lützen och Narva. De stora hjältarna var Alexander den store, Caesar och Karl XII. Till döden i skyttegravarna under första världskriget hann vi aldrig fram.

Gymnastikdirektörerna, som de kallades, slogs med rotting om du inte var snabb nog över plinten. Vår latinlärare, en lektor som sedan blev rektor, talade föraktfullt om Sveriges regering: "Du är så dum att du bara kan bli minister". Han

lärde oss stålblanka romarcitat som gladiatorerna på Kolloseum påstods ha sagt: "Caesar, morituri te salutant" – de som skola dö hälsar dig.

Efter denna "utbildning" gjorde jag lumpen. Där möttes vi av en regementschef som hälsade oss med ett tal om våra hugstora dar under Sveriges stormaktstid och Karl XII och utbringade leverop för kungen och fosterlandet.

Det här är ingen rättvis betraktelse. Hemmiljö, några vettiga lärare och en sund tonårsrevolt fanns som motvikter. Men ett sådant arv av kolonialism, manschauvinism, blind gudstro, hjältedyrkan och förakt för svaghet suddas inte ut på en eller flera generationer. Det är inte bara Sverigedemokraterna som har ett grumligt arv att falla tillbaka på. Vad har de som inte reagerar på deportationen av de afghanska ungdomarna, exploateringen av papperslösa och utförsäkrade för syn på människors lika värde?

Jan Molin